28. 4. 2004

ID: 25482

Pozemek, jako předmět právních vztahů

Pozemek nemusí být vždy nutně totožný s parcelou (tj. pozemkem, geometricky a polohově určeným a zobrazeným v katastru nemovitostí a označeným katastrálním číslem).

Pozemek nemusí být vždy nutně totožný s parcelou (tj. pozemkem, geometricky a polohově určeným a zobrazeným v katastru nemovitostí a označeným katastrálním číslem).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 100/2002, ze dne 14.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A) J. M., a B) J. M., zastoupených advokátem, proti žalovaným: 1) V. H., 2) P. P., a 3) B. J., zastoupeným advokátem, o určení vlastnického práva k nemovitosti, vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 9 C 1867/98, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. června 2000, č. j. 22 Co 234/2000-36, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobci se domáhali určení vlastnictví k pozemkové parcele č. 131/27 v katastrálním území K. S., který získali v rámci tzv. přídělového řízení. Jde o pozemek oddělený od původního pozemku č. 131/16, který byl ale v restitučním řízení vydán žalované 1) a původně žalované B. P. (která 21. 11. 2000 zemřela a do řízení po podání dovolání na její místo nastoupili její dědici, žalovaní 2) a 3). Příslušný katastrální úřad vedl v katastru nemovitostí jako vlastníky sporné nemovitosti jak žalobce, tak žalovanou 1) a B. P.

Okresní soud v Kolíně (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 16. listopadu 1999, č. j. 9 C 1867/98-20, zamítl „žalobu s návrhem na určení, že navrhovatelé J. M. a J. M. jsou vlastníky parcely ve zjednodušené evidenci – původ grafický příděl č. 131/27 v k. ú. K. S. o výměře 19641 m2, kteréžto nemovitosti jsou zapsány na listu vlastnictví č. 778 pro obec a k. ú. K. S.“, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že přídělovou listinu z 9. 8. 1957, na základě níž měli žalobci získat do vlastnictví předmětnou nemovitost, vydal orgán, který k tomu nebyl příslušný, a to bývalý Okresní národní výbor v K. Příslušným k provádění přídělového řízení bylo toliko ministerstvo zemědělství. Soud dále zpochybnil existenci samotného pozemku č. 131/27 jako samostatné věci v právním smyslu, neboť nebyl řádně oddělen od původního pozemku vedeného pod č. 131/16.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 20. června 2000, č. j. 22 Co 234/2000-36, změnil rozsudek soud prvního stupně tak, „že se určuje, že žalobci J. M. a J. M., jsou vlastníky parcely ve zjednodušené evidenci – původ grafický příděl p. č. 131/27 v k. ú. K. S. o výměře 19641

m2, která je zapsána na LV č. 778 pro obec a k. ú. K. S. u Katastrálního úřadu v K.“. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a konstatoval, že F. a B. P. byli vlastníky zbytkového statku čp. 1 včetně pozemku č. 131/16 v K. S. a tento majetek přešel na stát rozhodnutími vydanými podle zákona č. 142/1947 Sb. Zmíněný pozemek byl rozdělen grafickým přídělovým plánem z 16. 6. 1948 na jednotlivé příděly a díl označený č. 131/27 převzali 1. 10. 1948 žalobci. Přídělovou listinu jim však Okresní národní výbor v K. předal až 9. 8. 1957. Přidělení pozemku nebylo zapsáno v pozemkové knize a příděl ci nebyli vedeni jako jeho vlastníci ani v pozdější evidenci nemovitostí. Pozemek sdružili do bývalého JZD S., v jehož užívání byl až do 25. 7. 1994, kdy byl na základě dohody uzavřené podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“), vydán žalované 1) a B. P. jako pozemek č. 131/16. Na listu vlastnictví vedeném u příslušného katastrálního úřadu ohledně sporného pozemku byli jako jeho vlastníci zapsáni jak žalobci, tak žalovaná 1) a B. P. Vládní nařízení č. 122/1951 Sb., o přesunech působnosti a o jiných zjednodušeních veřejné správy, stanovilo příslušnými k rozhodování o přídělech okresní národní výbory. Označení sporného pozemku podle grafického přídělového plánu pak bylo dostatečně určité a odpovídalo postupu stanovenému § 12 zákona č. 90/1947 Sb., o zavedení knihovního pořádku ohledně konfiskovaného nepřátelského majetku. Vlastnické právo žalobců k předmětnému pozemku vzniklo vydáním přídělové listiny, to je k 9. 8. 1957, a toto vlastnické právo žalobci nepozbyli. Dohoda o vydání věci uzavřená mezi žalovanou 1) a B. P. na straně jedné a ZOD S. 25. 7. 1994 je neplatná.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalovaní dovolání, ve kterém uplatňují dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“) ve znění účinném do 31. 12. 2000 (dále jen „OSŘ“). Za správné považují právní posouzení věci soudem prvního stupně. Ten kromě dalšího poukázal na to, že předmětný pozemek nebyl zapsán v katastru nemovitostí až do 24. 6. 1991, kdy nabyl účinnosti zákon o půdě, a do té doby jako věc v právním smyslu nevznikl. Později v důsledku § 32 odst. 1 uvedeného zákona již vzniknout nemohl, neboť tímto ustanovením bylo vyloučeno další použití zákona č. 142/1947 Sb., přičemž z důkazů bylo zřejmé, že k zápisu sporné parcely došlo až za účinnosti zákona o půdě, konkrétně až v roce 1993. Odvolací soud sice správně došel k závěru, že rozhodovat o přídělech půdy příslušelo okresním národním výborům, ale vydání přídělové listiny ještě nezpůsobilo nabytí vlastnického práva přídělcem. Jestliže odvolací soud vyšel ze skutečnosti, že samotné vyhotovení přídělové listiny příslušným orgánem způsobilo právní účinky, aniž bylo třeba zachovat procesní předpisy ve vztahu k ukončení řízení právní mocí rozhodnutí, nepostupoval správně, neboť měl zjistit, zda správní orgán příslušný k vydání rozhodnutí postupoval v souladu se správními předpisy, aby jeho rozhodnutí způsobilo zamýšlený právní účinek (§ 17 zákona č. 142/1947 Sb.). I kdyby žalobci nabyli ke spornému pozemku vlastnické právo na základě přídělové listiny, pak jim zaniklo v důsledku rozhodnutí příslušného pozemkového úřadu, kterým byla schválena dohoda o vydání pozemku podle zákona o půdě. Pozemkový úřad svoje rozhodnutí vydal za účinnosti zákona č. 195/1993 Sb. (úplné znění zákona o půdě, jak to vyplývalo z pozdějších změn a doplňků) a za podmínek, které tento zákon pro vydávání dříve přidělovaných pozemků stanovil, a v tomto směru připomínají § 32 odst. 3 zákona o půdě. Nemovitost nebylo možno původnímu vlastníkovi vydat pouze v případě, doložil-li příděl ce či jeho právní nástupce nepochybně nabytí vlastnického práva. Právní předchůdci žalobce takto nabyté právo doložit nemohli, neboť nikdy nedošlo k jeho vkladu. Proto pozemkový úřad vydání sporné nemovitosti stvrdil, a na tom, že došlo k přechodu vlastnického práva, nemůže nic změnit ani rozhodnutí Ústavního soudu, který § 32 odst. 3 zákona o půdě zrušil. Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobci se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ , že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné.

Dovolatelé namítají, že odvolací soud nezjišťoval, zda při vydání přídělové listiny postupoval správní orgán podle § 17 zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, podle něhož pro řízení podle tohoto zákona, včetně vyvlastnění půdy podle § 1, odst. 3, platí - s výhradou ustanovení § 8 - přiměřeně příslušné předpisy záborového zákona a zákonů jej doplňujících. Vláda může nařízením upraviti správní lhůty a podle potřeby i jiná ustanovení těchto zákonů o řízení. V občanském soudním řízení, které je založeno na procesní aktivitě účastníků, se uplatňuje projednací zásada, podle které mají účastníci ohledně skutečností, ze kterých vyvozují pro sebe příznivé právní následky, břemeno tvrzení a důkazní povinnost. Soud není povinen prověřovat z úřední povinnosti tvrzení, které druhá strana nepopírá a nezpochybňuje. V dané věci žalobci od počátku opírali uplatněné právo o rozhodnutí o přídělu. Žalovaní toto rozhodnutí nijak nezpochybňovali a netvrdili, že by bylo postiženo vadami, které by měly za následek jeho nicotnost (procesní pochybení, která by nicotnost nezakládala, jsou vzhledem k tzv. presumpci správnosti správního aktu nevýznamná). Ostatně ani v dovolání žalovaní neuvádějí, o jaké vady mělo jít. Proto jde o námitku nedůvodnou.

Neobstojí názor, že pozemek, který nebyl zapsán v katastru nemovitostí, příp. v jiném veřejném seznamu, ve kterém se evidovaly v rozhodné době nemovitosti, nemůže být předmětem právních vztahů. Obdobnou věcí se Nejvyšší soud zabýval již v rozhodnutí publikovaném pod č. 40/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ve kterém uvedl: „Předmětem právních vztahů jsou též věci nemovité; takovými věcmi jsou i pozemky (§ 26 obč. zák. z roku 1950, srov. též § 119 platného obč. zák.). Podle § 4 odst. 1 zákona č. 177/1927 Sb., o pozemkovém katastru a jeho vedení (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, platného do 1. 9. 1971, kdy byl zrušen ustanovením § 25 zákona č. 46/1971 Sb., o geodézii a kartografii, pozemkem podle tohoto zákona rozumí se část přirozeného povrchu zemského, která jest oddělena od sousedních částí trvale viditelným rozhraničením, hranicí správní nebo držebnostní nebo se od nich liší vzděláváním nebo užíváním. Část parcely, která byla v držbě jiné osoby než vlastníka této parcely, se tudíž stávala pozemkem“. Předmětem právních vztahů je tedy pozemek; pozemek nemusí být vždy nutně totožný s parcelou (tj. pozemkem, geometricky a polohově určeným a zobrazeným v katastru nemovitostí a označeným katastrálním číslem). Navíc dělení parcel geometrickým přídělovým plánem umožňoval § 12 odst. 1 zákona č. 90/1947 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek. Vzhledem k tomu, že v rozhodné době neplatil intabulační princip (který se ostatně u přídělů neuplatňoval, nestanovil-li zákon výslovně jinak – viz R 95/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nemělo nevyznačení změn do veřejných knih na nabytí vlastnictví vliv.

Nelze přisvědčit ani názoru, že vlastnictví žalobce zaniklo proto, že pozemkový úřad schválil podle zákona o půdě dohodu o vydání předmětných pozemků, uzavřenou mezi povinnou osobou a žalobci. Přesto, že zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), nemá ustanovení obdobné § 159 odst. 2 OSŘ, podle kterého výrok pravomocného rozsudku je závazný pro účastníky a pro všechny

orgány; je-li jím rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého, je zřejmé, že pokud jde o subjektivní meze správního rozhodnutí, uplatňuje se i ve správním řízení zásada, že rozhodnutí se nemůže dotknout práv někoho, kdo nebyl účastníkem řízení, ve kterém bylo vydáno. Proto rozhodnutí o vydání pozemků žalovaným nemůže mít na existenci vlastnického práva žalobce (o kterém se toto rozhodnutí ostatně nezmiňuje) vliv. K odkazu dovolatelů na § 32 odst. 3 zákona o půdě je třeba uvést, že toto ustanovení bylo nálezem Ústavního soudu, publikovaným pod č. 166/1995 Sb., jako protiústavní zrušeno; navíc žalobci neopírali žalobu o restituční nárok, ale o vlastnické právo, které nezaniklo.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ tedy v posuzované věci není dán. Vady řízení uvedené v § 241 odst. 3 písm. a) a b) OSŘ, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly dovolateli tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. l OSŘ, věta před středníkem).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Zadržovací právo
- Insolvenční řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)
- Nepoctivý záměr (exkluzivně pro předplatitele)
- Zemědělská půda
- Zastoupení
- Veřejné zakázky
- Vázanost rozhodnutím soudu
- Pracovní smlouva
- Odstoupení od smlouvy (exkluzivně pro předplatitele)
- Péče o zdraví (exkluzivně pro předplatitele)